

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

Ro'yxatga olindi: 7010101
2024-yil " 29 " 08

TURIZMDA GEOAXBOROT TIZIMLARI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi	1000000	-Xizmatlar sohasi
Ta'lim sohasi	1010000	- Xizmat ko'rsatish sohasi
Mutaxassisliklar:	71010101	- Turizm va mehmondo'stlik

SAMARQAND – 2024

	<p>izohli lug'ati/ – Samarqand, "Navro'z", 2021, 248 b.</p> <p>4. Usmanova Z. I. O'zbekistonda turistik-rekreatsioon xizmat larni rivojlantirish xususiyatlari va tendensiyalari. Falsafa doktori ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiyasi. Samarqand-2018 y 14-20 b.</p> <p>5. Словарь современных терминов в сфере туризма: Справочно-методическое пособие / Авт. сост.Е.В.Голышева, Н.В.Ивонина, И.С.Тухлиев, А.П. Темирходжаев. – Самарканд: Зарафшон, 2018.</p> <p>Axborot manbaalari:</p> <p>1. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali.</p> <p>2. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.</p> <p>3. www.uzbektourism.uz - O'zbekiston Respublikasi Madaniyat va turizm vazirligi.</p> <p>4. www.unwto.org</p> <p>5. www.arcgis.com</p>
8	<p>Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv uslubiy kengashining 2024-yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 40-15-30)</p>
9	<p>Fan/modul uchun ma'sul: Tuxliyev I.S.– SamISI "Turizm" kafedrasi professori, i.f.d.</p>
10	<p>Taqrizchilar: Muhammadjonov F. – "Dinara tour service" turistik firmasi direktori; Usmanova D.K. – SamDU, "Kadrlar menejmenti" kafedrasi dosenti, i.f.n.</p>

	<p>ko'nikmalarini egallashi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zamonaviy axborot kommunikasiya tarmoqlaridan foydalanish, GAT dasturlari bilan ishlay olishi, zarur ma'lumotlarni to'plash va zarur hollarda ularni saralash bo'yicha malakalarini egallashi; - turizm biznesida zamonaviy axborot kommunikasiya texnologiyalarini qo'llay olish; Internet saytlarida o'z turistik xizmatlarini taklif qila bilish; tarmoqlar orqali olingan ma'lumotlar asosida yakuniy hamda yaxlit xulosalar tayyorlash bo'yicha kompetensiyalarga ega bo'lishi kerak.
5	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • amaliy ishlarni bajarish va xulosalash; • interfaol keys-stadilar; • blits-so'rov; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar namoyishi; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.</p>
7	<p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I.S.Tuxliyev, A.A.Eshayev "Turizmda geoaxborot tizimlari". Darslik. S.: "Ipak yo'li" xalqaro turizm universiteti nashriyoti, 2023 y. - 306 b. 2. I.S.Tuxliyev, S.A.Abduxamidov "Turizm: nazariya va amaliyot". Darslik. T.: "Fan va texnologiya" 2021 y. - 414 b. 3. Porsayev G'.M., Safarov B.Sh., Usmanova D.Q. Raqamli iqtisodiyot asoslari. Darslik. Samarqand: SamDU nashri, 2020 y. - 216 b. 4. T.X.Boltayev, Q.Raxmonov, O.M.Akbarov Geoaxborot tizimining ilmiy asoslari "Geoinformatika" Toshkent 2019 y. - 278 b. 5. Трифонова, Т. А. Геоинформационные системы и дистанционное зондирование в экологических исследованиях: учеб. пособие для студ. вузов / Т. А. Трифонова, И. В. Мищенко, А. Н. Краснощеков. - М. : Академ. Проект, 2005 г. - 350 с. <p>Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktyabrda PF-6079-sonli «Raqamli O'zbekiston-2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2020 y. 2. Tourist Clusters, Destinations and Competitiveness, Theoretical issues and empirical evidence, edited by Francesco Capone, Routledge Taylor and Francis Group, London, New York, 2016.95 p. 3. I.S.Tuxliyev, M.E.Po'latov, A.Sh.Berdimurodov.Turizm atamalarining

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
TGAT11210	2024 - 2024	1-2	10
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	O'zbek/rus		4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1			
Turizmda geoaxborot tizimlari	120	180	300
2			
<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – magistrarga turizm va turizm tarmoqlarida geografik axborot tizimlari hamda zamonaviy axborot kommunikasiya texnologiyalarining o'zini ochib berish, GAT texnologiyalarini qo'llash, muntazam yangilanish imkoniyatiga ega tizimlarni yaratish bo'yicha bilimlar berishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – uni o'rganuvchilarga Geoaxborot tizimlari tushunchasi va uning shakllanishi, geoaxborot tizimidan milliy iqtisodiyotda foydalanish yo'nalishlari, geoaxborot tizimlarining turlari va xususiyatlari, iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida turizmda geoaxborot tizimidan foydalanish, turizm sohasida geoaxborot tizimini shakllantirish imkoniyatlari, O'zbekiston turistik-rekreatsion salohiyatini rivojlantirishda geoaxborot texnologiyalarining o'zini, geoaxborot tizimida turistik resurslar va obyektlarni baxolashda ma'lumotlar bazasini shakllantirish, turistik rayonlashtirishda geoaxborot tizimidan foydalanish, turistik-rekreatsion xizmatlar sohasini GAT orqali pasportlashtirish, hududning turizm turlari bo'yicha ixtisoslashuvi elektron xaritalari, hududiy ma'lumotlar bazasi va uni boshqarish tizimi, turizmda geoaxborot tizimlari portalini yaratish xususiyatlari, raqamli iqtisodiyot platformasi va ekotizimni shakllantirish xususiyatlari, geoaxborot tizimining ilmiy tadqiqot ishlarida qo'llash istiqbollari, raqamli iqtisodiyot platformasi va ekotizimni shakllantirish xususiyatlari, O'zbekistonda milliy geografik axborot tizimini yaratish bo'yicha tasavvurini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalarni shakllantirish natijasida, turizmda geoaxborot tizimlaridan foydalanish texnologiyasini shakllantirish vazifalarini bajaradi.</p>			
3			
<p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Iqtisodiyotni raqamlashtirishda geoaxborot tizimlari tushunchasi va uning shakllanishi.</p> <p>Iqtisodiyotni raqamlashtirishda geoaxborot tizimlari (GAT) tushunchasining mazmuni va geoaxborot tizimining tarkibiy qismlari.</p>			

	<p>9. Turistik-rekreatsion xizmatlar sohasini GAT orqali pasportlashtirish;</p> <p>10. Hududning turizm turlari bo'yicha ixtisoslashuv elektron xaritalari;</p> <p>11. Hududiy ma'lumotlar bazasi va uni boshqarish tizimi;</p> <p>12. Turizmda geoaxborot tizimlari portalini yaratish xususiyatlari;</p> <p>13. Raqamli iqtisodiyot platformasi va ekotizimni shakllantirish xususiyatlari;</p> <p>14. Geoaxborot tizimining ilmiy tadqiqot ishlarida qo'llash istiqbollari;</p> <p>15. Mehmonxonalarda axborot kommunikasiya tizimlarining turlari;</p> <p>16. O'zbekistonda milliy geografik axborot tizimini yaratish;</p> <p>17. Turistik kartografiya va uning elementlari bilan ishlash;</p> <p>18. Turistik kartaning shartli belgilari bilan ishlash va ularga qo'yiladigan talablar;</p> <p>19. Turistik kartalarni raqamlashtirish (Navigasion tizimlar va ular bilan ishlash);</p> <p>20. Geoaxborot tizimlari ishlashini ta'minlaydigan qurilmalar;</p> <p>21. Geoaxborot tizimlari ishlashini ta'minlaydigan dasturiy ta'minotlar;</p> <p>22. QGIS va Panorama GIS dasturlari turistik qatlamlar;</p> <p>23. ArcGIS dasturi interfeysi bilan tanishish va ulardan foydalanish;</p> <p>24. ArcGIS dasturida turistik kartalar bilan ishlash;</p> <p>25. MapInfo dasturi interfeysi bilan tanishish va ArcGIS dasturi bilan qiyoslash;</p> <p>26. MapInfo dasturiga turli formatdagi fayllarni qabul qilish va ular bilan ishlash;</p> <p>27. MapInfo dasturida uchun ma'lumotlar bazasini ishlab chiqish;</p> <p>28. MapInfo dasturida qatlamlar bilan ishlash va turistik obyektlar qatlamini ishlab chiqish;</p> <p>29. GAT dasturlari tomonidan yaratilgan fayllarni eksport qilish hamda chop etish amallari;</p> <p>30. Internet tarmog'idagi veb sayt va veb portallar bilan ishlash;</p> <p>31. GAT dasturi asosida mobil ilovalar yaratish imkoniyatlari.</p>
4	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida turizmda geoaxborot tizimidan foydalanish usullari, O'zbekiston turistik-rekreatsion salohiyatini rivojlantirishda geoaxborot texnologiyalarni qo'llash va zamonaviy raqamli turistik kartlar va ularning turlari <i>bo'yicha tasavvurga ega bo'lishi</i>; - kursni o'zlashtirishda geoaxborot tizimida turistik resurslar va obyektlarni baxolashda ma'lumotlar bazasini shakllantirish, raqamli iqtisodiyot platformasi va ekotizimni shakllantirish xususiyatlari va raqamli iqtisodiyot platformasi va ekotizimni shakllantirish xususiyatlari <i>bo'yicha nazariy bilimlarga ega bo'lishi va foydalana olishi</i>; - turistik saytlar va veb portallardagi ma'lumotlarni qo'llash, maxsus mobil ilovalar bilan ishlash hamda zarur hollarda dasturiy ta'minotlar yordamida elektron xaritalarni yaratish va ulardan <i>amalda qo'llay bilish</i>

	<p>Geoaxborot tizimlarining shakllanishi va rivojlanishi. Geoaxborot tizimlarining boshqa fanlar bilan aloqadorligi.</p> <p>2-mavzu. Geoaxborot tizimidan milliy iqtisodiyotda foydalanish yo'nalishlari.</p> <p>Turizm sohasida geoaxborot tizimi tushunchasining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati. Geoaxborot tizimining milliy iqtisodiyotdagi foydalanish yo'nalishlari. Turizmda geoaxborot tizimi iqtisodiy kategoriya sifatidagi shakllanish tartibi.</p> <p>3-mavzu. Geoaxborot tizimlarining turlari va xususiyatlari.</p> <p>Geoaxborot tizimlarining o'ziga xos xususiyatlari. Geoaxborot tizimining strukturasi va tasnifi. Geoaxborot tizimi funksiyalari va afzaliklari.</p> <p>4-mavzu. Raqamlashtirish iqtisodiyoti sharoitida turizmda geoaxborot tizimidan foydalanish.</p> <p>Turizm va xizmatlar sohasida GAT ning ahamiyati. Raqamlashtirish jarayonida GAT ning turizm industriyasidagi o'rni. Turizm sohasi geoaxborot modelining konseptual yo'nalishlari va geoaxborot tizimi modelidan geoturizmni rivojlantirishda qo'llash usuli.</p> <p>5-mavzu. Turizm sohasida geoaxborot tizimini shakllantirish imkoniyatlari.</p> <p>GATni shakllantirish, uning faoliyatini ta'minlash dasturiy ta'minoti. Geoaxborot tizimidan foydalanish orqali qarorlarni qabul qilishni qo'llab quvvatlash tizimi. Turizm marshrutlarini ishlab chiqishda GIS dasturlari imkoniyatlaridan foydalanish.</p> <p>6-mavzu. O'zbekistonning turistik-rekreatsion salohiyatini rivojlantirishda geoaxborot tizimining o'rni.</p> <p>Turistik-rekreatsion salohiyatni rivojlantirishda mintaqaviy geoaxborot tizimning o'rni. Turizm sohasini boshqarishda geoaxborot tizimni shakllantirishning vazifalari. Mintaqaviy GATlardan foyda langan holda turistik resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.</p> <p>7-mavzu. Geoaxborot tizimida turistik mintaqalarga rayonlashtirish usuli asosida baholash.</p> <p>Geoaxborot tizimida turistik mintaqalarga rayonlashtirish usuli asosida tahlil qilish. Geoaxborot tizimi orqali turistik mintaqalarga rayonlashtirish usuli asosida baholash. GAT orqali turistik resurslar kadastrini ishlab chiqish.</p> <p>8-mavzu. Turistik rayonlashtirishda geoaxborot tizimidan foydalanish.</p> <p>Turistik salohiyatni rayonlashtirish xususiyatlari. Viloyatdagi</p>
--	--

<p>tumanlarni turistik-rekreatsion faoliyat obyektlari bo'yicha baholash va rayonlashtirish.</p> <p>9-mavzu. Turistik-rekreatsion xizmatlar sohasini GAT orqali pasportlashtirish.</p> <p>Turistik-rekreatsion xizmatlar sohasida (TRXS) resurslar salohiyatini pasportlashtirish xususiyalari. Geoma'lumotlar tizimidan (GMT) foydalanish istiqbollari. Obyektlarni pasportlashtirishda to'planadigan ma'lumotlaridan GAT yordamida foydalanish.</p> <p>10-mavzu. Hududning turizm turlari bo'yicha ixtisoslashuv elektron xaritalari.</p> <p>Samarqand viloyatidagi ziyoratgohlarning elektron xaritasini tuzishda geoaxborat texnologiyalardan foydalanish. Turistik-rekreatsion obyektlarni joylashtirishning elektron xaritasi. Geoaxborot tizimidagi Jizzax-Samarqand-Navoiy-Buxoro turistik marshrutining sxemasi.</p> <p>11-mavzu. Hududiy ma'lumotlar modellari va ma'lumotlar bazasini boshqarish tizimi.</p> <p>Ma'lumotlar bazasi haqida asosiy tushunchalar. GAT hududiy ma'lumotlar modellari. Turistik firmalarda ma'lumotlar bazasini shakllantirish. Internet tarmoqlaridagi qidiruv saytlaridagi O'zbekiston imidji (nufuzi) haqidagi ma'lumotlar bazasi.</p> <p>12-mavzu. Turizmda geoaxborot tizimlari portalini yaratish xususiyatlari.</p> <p>Portal va Veb saytlarni shakllantirishning farqli xususiyatlari. O'zbekiston Respublikasi turizm va madaniy me'ros vazirligining sayti, interaktiv xaritasi. Turizm sohasida mintaqaviy geoaxborot tizimi portalini shakllan-tirish xususiyatlari.</p> <p>13-mavzu. GAT platformalari va mobil ilovalarni tayyorlash jarayonlari.</p> <p>Raqamli platformalarning o'ziga xos xususiyatlari va funksiyalari. O'zbekiston turizmida raqamli portal va platformalarni shakllantirish jarayonlari.</p> <p>14-mavzu. GATda kartografik vizuallashtirish va axborotlarning kartografik texnologiyalari.</p> <p>GATda kartografik vizuallashtirish va uning an'anaviy kartografiyadan farqli xususiyatlari. GATda vizual modellashirishning parametrlari va o'ziga xos funksiyalari. GATda vizual axborotlarning kartografik texnologiyalari va turistik xarita turlari.</p> <p>15-mavzu. Mehmonxonalarda axborot tizimlarining turlari.</p>	
--	--

<p>Turizm sohasini o'zaro bog'lovchi axborotlar tizimi. Mehmonxonalarning bronlashtirish va telekommunikasion tizimlari. Mehmonxonalarda axborat tizimlarning turlari.</p> <p>16-mavzu. Geoaxborot tizimlarida sun'iy intellekt texnologiyalari.</p> <p>Sun'iy intellekt tushunchasi va uning texnologiyasi. Ekspert tizimini bazoviy tuzilmasi. "Turizmda GAT" moduli.</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlarlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p><i>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turistik kartografiya va uning elementlari bilan ishlash; 2. Turistik kartaning shartli belgilari bilan ishlash va ularga qo'yiladigan talablar; 3. Turistik kartalarni raqamlashtirish (Navigatsion tizimlar va ular bilan ishlash); 4. Geoaxborot tizimlari ishlashini ta'minlaydigan qurilmalar; 5. Geoaxborot tizimlari ishlashini ta'minlaydigan dasturiy ta'minotlar; 6. QGIS va Panorama GIS dasturlari turistik qatlamlar; 7. ArcGIS dasturi interfeysi bilan tanishish va ulardan foydalanish; 8. ArcGIS dasturida turistik kartalar bilan ishlash; 9. MapInfo dasturi interfeysi bilan tanishish va ArcGIS dasturi bilan qiyoslash; 10. MapInfo dasturiga turli formatdagi fayllarni qabul qilish va ular bilan ishlash; 11. MapInfo dasturi uchun ma'lumotlar bazasini ishlab chiqish; 12. MapInfo dasturida qatlamlar bilan ishlash va turistik obyektlar qatlamini ishlab chiqish; 13. GAT dasturlari tomonidan yaratilgan fayllarni eksport qilish hamda chop etish amallari; 14. Internet tarmog'idagi veb sayt va veb portallar bilan ishlash; 15. GAT dasturi asosida mobil ilovalar yaratish imkoniyatlari. <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p><i>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Geoaxborot tizimlari tushunchasi va uning shakllanishi; 2. Geoaxborot tizimidan milliy iqtisodiyotda foydalanish yo'nalishlari; 3. Geoaxborot tizimlarining turlari va xususiyatlari; 4. Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida turizmda geoaxborot tizimidan foydalanish; 5. Turizm sohasida geoaxborot tizimini shakllantirish imkoniyatlari; 6. O'zbekiston turistik-rekreatsion salohiyatini rivojlantirishda geoaxborot texnologiyalarining; 7. Geoaxborot tizimida turistik resurslar va obyektlarni baxolashda ma'lumotlar bazasini shakllantirish; 8. Turistik rayonlashtirishda geoaxborot tizimidan foydalanish; 	
--	--